

лежить на межі між правом, мораллю, медициною та гуманізмом. Українське законодавство нині не допускає жодних форм евтаназії, натомість наголошує на розвитку паліативної допомоги [3]. Такий підхід дозволяє забезпечити пацієнтам гідні умови існування без порушення права на життя. У майбутньому важливо не лише удосконалити законодавчу базу, а й створювати ефективну систему психологічної та духовної підтримки тяжкохворих людей.

Підсумовуючи, слід зазначити, що евтаназія – це не просто юридичне питання, а глибока етична дилема. Вона змушує суспільство переосмислити ставлення до життя, смерті, болю й гідності. Українське право сьогодні стоїть на позиції абсолютного захисту життя, і це відповідає гуманістичним принципам держави. Проте розвиток медицини, зміна суспільних цінностей та міжнародні тенденції з часом можуть відкрити нову сторінку у цій непростій темі.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України : від 16.01.2003 р. // ВВР України. 2003. № 40-44. Ст. 356.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я : від 19.11.1992 р. // ВВР. 1993. № 4. Ст. 19.
4. Пунда О. О. Право на життя / О. О. Пунда // *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2003. № 2 (6). С. 58–64.
5. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб : монографія / Р. О. Стефанчук ; за ред. Я. М. Шевченко. К. : КНТ, 2008. 625 с.

Вікарчук Олена Олександрівна,

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавра
2 курсу 212 навчальної групи навчально-
наукового інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Чеханюк Леся Володимирівна,

доцент кафедри
конституційного права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ

У сучасному демократичному світі захист прав національних меншин вважається одним із ключових елементів системи прав людини та основою стабільного суспільного розвитку. Для України, яка є багатонаціональною державою та прагне інтеграції до Європейського Союзу, питання забезпечення прав меншин має особливе значення. Європейські стандарти у цій сфері

визначають не лише правові орієнтири, а й формують політичну культуру, засновану на толерантності, рівності та взаємоповазі.

Конституція України закріплює принципи рівності всіх громадян незалежно від етнічного походження, мови чи релігії. Крім того, у статті 11 зазначено, що держава сприяє розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх національних меншин [1]. Це є фундаментальним положенням, що відповідає загальноєвропейським цінностям і нормам міжнародного права.

Після набуття незалежності Україна стала учасницею низки міжнародних договорів, які визначають стандарти захисту прав меншин. Найважливішим серед них є Рамкова конвенція Ради Європи про захист національних меншин (1995 року), ратифікована Україною у 1997 році [2]. Конвенція вимагає від держав забезпечення рівності перед законом, недопущення дискримінації, сприяння розвитку культури, освіти та мови меншин, а також гарантування їхньої участі у суспільному та політичному житті. Вона передбачає не лише юридичне визнання меншин, а й створення практичних умов для збереження їхньої ідентичності.

Ще одним вагомим міжнародним документом є Європейська хартія регіональних або мов меншин (1992 року), ратифікована Україною у 2003 році [3]. Хартія спрямована на охорону й розвиток мовного різноманіття, що вважається важливою складовою європейської культурної спадщини. Україна взяла на себе зобов'язання підтримувати використання мов національних меншин у сфері освіти, культури, адміністративних відносин, ЗМІ та судочинства. Це відповідає підходам Ради Європи, де мова визнається одним із головних інструментів самовираження особи.

Відповідно до Копенгагенських критеріїв членства в Європейському Союзі (1993 року) повага до прав меншин є обов'язковою умовою для вступу до ЄС [4]. Тому для України, яка у 2022 році отримала статус кандидата в члени Євросоюзу, удосконалення законодавства у сфері національної політики стало стратегічним завданням. Відповідно до рекомендацій Венеційської комісії, у 2022 році було прийнято нову редакцію Закону України «Про національні меншини (спільноти) України», яка враховує сучасні європейські підходи до питань культурної автономії, недискримінації та міжетнічного діалогу [5; 6].

Ключовими принципами європейської політики щодо меншин є:

- рівність і недискримінація, що передбачає рівні можливості у доступі до освіти, праці, державної служби, культури;
- право на збереження ідентичності, тобто можливість користуватися рідною мовою, зберігати традиції, звичаї та релігійні переконання;
- участь у прийнятті рішень, яка гарантує представництво меншин у політичному та громадському житті;
- захист від асиміляції, коли інтеграція у суспільство відбувається без примусового втручання у культурну самобутність [2; 3].

Рада Європи та ОБСЄ розробили низку практичних рекомендацій, що допомагають державам реалізовувати ці принципи. Зокрема, Гаазькі

рекомендації щодо прав національних меншин у сфері освіти (1996 року) підкреслюють необхідність забезпечення якісної освіти мовами меншин, а Люблянські рекомендації щодо інтеграції різноманітних суспільств (2012 року) пропонують моделі гармонійного співіснування різних етнічних груп [7; 8]. Україна активно використовує ці напрацювання під час розробки національних програм.

На території нашої держави проживають представники понад 130 етносів – зокрема, угорці, румуни, болгары, кримські татари, поляки, вірмени, євреї, греки, білоруси та інші. Держава сприяє діяльності їхніх культурних товариств, надає підтримку у збереженні традицій, розвитку ЗМІ рідною мовою, відкритті шкіл або класів із викладанням мовами меншин [9]. Така політика спрямована на формування атмосфери довіри між державою та етнічними громадами.

Водночас у сфері забезпечення прав меншин залишаються певні виклики. Одним із них є мовне питання, яке потребує збалансованого підходу між захистом державної мови й підтримкою мов національних спільнот. Прийняття у 2019 році Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» викликало певні дискусії, однак Україна неодноразово підтверджувала свою відданість принципам європейського права і недопущення дискримінації [10]. Позиція держави полягає у тому, що утвердження державної мови не суперечить свободі користування іншими мовами в освітній чи культурній сферах

Серед інших проблем – недостатнє фінансування культурних програм, потреба в оновленні навчальних матеріалів для шкіл з викладанням мовами меншин, а також необхідність постійного моніторингу реального стану забезпечення прав громад. Проте у 2023 році урядом України створено Консультативну раду з питань національних меншин, до якої входять представники різних етнічних спільнот [11]. Це свідчить про прагнення до відкритого діалогу та залучення меншин до формування державної політики.

Узгодження українського законодавства з європейськими стандартами є не лише вимогою євроінтеграції, а й важливим чинником внутрішнього миру. Збереження культурного розмаїття робить суспільство стійкішим до зовнішніх впливів, формує відчуття громадянської єдності та взаємної поваги.

Отже, європейські стандарти у сфері забезпечення прав національних меншин визначають для України чіткий вектор демократичного розвитку. Вони сприяють утвердженню принципів верховенства права, толерантності та соціальної злагоди. Реалізація цих стандартів – це не лише виконання міжнародних зобов'язань, а й шлях до побудови відкритого громадянського суспільства, у якому права кожної людини, незалежно від її етнічної приналежності, є гарантованими та захищеними.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Рамкова конвенція про захист національних меншин, прийнята Радою Європи 01.02.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055

3. Європейська хартія регіональних або мов меншин, прийнята Радою Європи 05.11.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014#Text
4. Копенгагенські критерії членства в ЄС, 1993 р. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%B3%D0%B0%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D1%97
5. Про національні меншини (спільноти) України. Закон України від 13.12.2022 №2822-IX; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text>
6. Венеційська комісія. Висновок щодо Закону України про національні меншини, 2023 р. URL: https://ombudsman.gov.ua/news_details/vikonannya-rekomendacij-venecijskoji-komisiyi-shchodo-zakonu-pro-nacionalni-menshini-spilnoti-predstavnik-uprovnovazhenogo-vzyav-uchast-u-naradi-za-uchasti-uryadovciv-na-parlamentariyiv
7. Гаазькі рекомендації ОБСЄ щодо прав національних меншин у сфері освіти, 1996 р. URL: chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglcfindmkaj/https://www.osce.org/files/f/documents/0/1/32194_0.pdf
8. Люблянські рекомендації ОБСЄ щодо інтеграції різноманітних суспільств, 2012 р. URL: <chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglcfindmkaj/https://www.osce.org/files/f/documents/e/e/396689.pdf>
9. Офіційний сайт Ради Європи – <https://www.coe.int>
10. Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
11. Положення про Раду громадських об'єднань національних меншин (спільнот) України, затверджене Наказом МЮУ від 22.11.2023 № 2017/41073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2017-23#Text>

Віндіктов Богдан Віталійович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
2 курсу 214 навчальної групи навчально-
наукового інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Осауленко Андрій Олександрович,

професор кафедри конституційного
права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА НА ПОВАГУ ДО ПРИВАТНОГО І СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Право на повагу до приватного і сімейного життя є одним із базових елементів конституційного статусу людини та громадянина, що визначає